

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії та соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о.завідувача кафедри
філософії та соціології
доцент Т.М. Іванець
“30”серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки здобувачів освітнього ступеня бакалавра

Філософія. Назва ОПП: Міжнародне право

Освітньо-професійна програма	філософія
Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	293 Міжнародне право
факультет	Економіко-правовий факультет

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для студентів спеціальності. – 293 Міжнародне право. – 16 с.

Робоча програма складена на основі програми навчальної дисципліни 293 Міжнародне право. Назва ОПП: Міжнародне право

Розробник програми: Гудима Ігор Петрович, доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії та соціології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії та соціології
Протокол № 1 «30» серпня 2022 р.

© Гудима І.П., 2022 рік

© МДУ, 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів 5	Галузь знань 29 Міжнародні відносини	Обов'язкова	
Семестрових модулів - 2	Спеціальність 293 Міжнародне право	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) за вибором здобувача вищої освіти ---		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи добувача – 2		Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)	Лекції
	год. 20		год. 8
	Практичні, семінарські		
	год. 10		год. 4
	Лабораторні		
	год. -		год. -
	Самостійна робота		
	год. 90		год. 108
	Індивідуальні завдання		
	год. 18		
Вид контролю			
Екзамен			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

- для денної форми здобуття вищої освіти – 40/60%
- для заочної форми здобуття вищої освіти – 20/80%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: поглиблення і систематизація знань з дисциплін гуманітарної підготовки, формування наукового світогляду, філософської культури мислення та пізнання, формування стійкого світогляду, правильного сприйняття сучасних проблем розвитку суспільства, людського буття, духовної культури.

Завдання: формування навичок науково-філософського аналізу, духовного самовдосконалення, свідоме застосування в професійній діяльності філософської методології і знань, виховання творчої особистості, яка має високий рівень культури, громадянську відповідальність, національну гідність, патріотизм, виховання активної життєвої позиції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни **студент повинен**

знати: предмет, джерела виникнення, функції та призначення філософії; форми і види світогляду, розуміти розбіжності світобачення і світорозуміння; основні галузі філософського знання; основні етапи історії розвитку філософської думки, значення і сенс основних досягнень кожної філософської епохи; видатних мислителів кожної філософської епохи; основні форми буття; сутність діалектики: людський критерій розвитку, принципи, категорії, закони; походження, форми, структуру, функції свідомості; зміст філософського вчення про пізнання, істину; основні наукові методи пізнавальної і практичної діяльності; основні положення філософської концепції суспільства; основні положення філософської концепції людини, співвідношення понять «людина – індивід – особа – особистість – індивідуальність»; зміст проблеми відчуження та самореалізації особистості в суспільстві та шляхи вирішення цих проблем; основні положення філософської проблеми цінностей в житті людини і суспільства; формаційний та цивілізаційний підходи в трактуванні історичного суспільного розвитку, рушійні сили суспільного розвитку, роль насильства і особистості в суспільному розвитку.

вміти: розрізняти специфіку світобачення і світорозуміння кожної культурно-історичної епохи, бачити та логічно пояснювати внутрішні зв'язки між основними напрямками філософії; давати наукову характеристику філософським вченням видатних мислителів минулого і сучасності; порівнювати, пояснювати, аналізувати, критично оцінювати духовні явища, орієнтуватися в багатому світі духовної культури; користуватися науковою термінологією; самостійно працювати з додатковою літературою, складати конспект, тези, готувати реферати, доповіді, брати участь у дискусіях, семінарах; аргументовано відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему, толерантно ставитися до протилежних думок; на основі провідних ідей мислителів створювати програми власного фізичного і духовного вдосконалення; застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань та в особистому житті; логічно, науково пояснювати основний зміст питань онтології та гносеології; застосовувати отримані знання з онтології

для вирішення питань гносеології, при вирішенні дидактичних завдань з тем розділу, у творчій діяльності, свідомо проникати в сутність явищ та процесів реального світу; творчо підходити до вирішення професійних питань.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: Навчальна дисципліна «Філософія» призначена для здобувачів вищої освіти спеціальності 035 Філологія та входить до циклу професійної підготовки. Курс пов'язаний із дисциплінами: політологія, культурологія.

Передумови для вивчення: опанування дисциплін загальної підготовки «Політологія», «Культурологія», дисциплін професійної підготовки «Вступ до фаху», та формування на основі їх вивчення необхідних навичок.

«Філософія» в МДУ забезпечує ґрунтовну й усебічну науково-теоретичну та науково-практичну підготовку студентів задля набуття ними інтегральної компетентності відповідного рівня освіти – здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної дослідницько-інноваційної діяльності, глибоко переосмислювати наявні та створювати нові знання і професійні практики у сфері філософії.

Компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, висувати гіпотези та генерувати нові ідеї їх комплексного розв'язання, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань у процесі дослідницько-інноваційної діяльності та професійної практики.
Загальні компетентності	Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства (ЗК 1); Визначати політичні, дипломатичні, іміджеві, суспільні, економічні й інші ризики, пов'язані з заходами міжнародно-правового характеру, взаємодіяти з фахівцями відповідних галузей при підборі засобів мінімізації таких ризиків; Застосовувати набуті теоретичні знання при здійсненні аналізу юридичних ситуацій (ЗК 1).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	Використовувати аналітичний та методологічний інструментарій для розуміння сутності та використання теоретичних знань з міжнародних відносин, міжнародного права, права ЄС та порівняльного права при вирішенні практичних завдань (ЗК 2); Формулювати концептуальні

	схеми вирішення міжнародно-правових і національно-правових проблем, аналізувати правові концепції на предмет логічної послідовності та практичної адекватності (ЗК 2); Здатність аналізувати фактичні обставини справи та їх особливості (ЗК 2).
Результати навчання	РН1 Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства; РН9 Визначати політичні, дипломатичні, іміджеві, суспільні, економічні й інші ризики, пов'язані з заходами міжнародно-правового характеру, взаємодіяти з фахівцями відповідних галузей при підборі засобів мінімізації таких ризиків; РН14 Застосовувати набуті теоретичні знання при здійсненні аналізу юридичних ситуацій. РН8 Використовувати аналітичний та методологічний інструментарій для розуміння сутності та використання теоретичних знань з міжнародних відносин, міжнародного права, права ЄС та порівняльного права при вирішенні практичних завдань; РН10 Формулювати концептуальні схеми вирішення міжнародно-правових і національно-правових проблем, аналізувати правові концепції на предмет логічної послідовності та практичної адекватності; РН13 Здатність аналізувати фактичні обставини справи та їх особливості.

3. Тематичний план дисципліни

Змістовий модуль 1. Онтологія, гносеологія. Філософія людини і суспільства

Тема 1.1. Філософія і світогляд

1. Поняття світогляду, його суспільно-історичний характер. Типи світогляду
2. Філософія як теоретична основа світогляду
3. Структура філософії
4. Функції філософії

Тема 1.2. Проблема буття у філософії

1. Буття як основна онтологічна категорія. Буття і небуття
2. Форми буття.
3. Поняття субстанції. Монізм та дуалізм
4. Поняття матерії. Форми існування матерії
5. Рух, простір, час

Тема 1.3. Проблема свідомості у філософії

1. Філософські концепції свідомості
2. Психофізична проблема
3. Соціально-історичний характер свідомості
4. Структура свідомості

Тема 1.4. Сутність пізнання. Основні форми і методи пізнання

1. Сутність пізнання. Пізнаваність світу
2. Об'єкт і суб'єкт пізнання
3. Форми пізнання. Чуттєве і раціональне у пізнанні
4. Наукове пізнання. Методи наукового пізнання
5. Істина як гносеологічна категорія

Тема 1.5. Антропологічний вимір філософії

1. Місце людини у філософії
2. Проблема людської сутності. Сутність і екзистенція
3. Біологічне і соціальне в людині
4. Походження і призначення людини

Тема 1.6. Суспільство як об'єкт філософського аналізу

1. Основні філософські концепції суспільства
2. Суспільство як система. Соціальні відношення, функції, інститути, спільноти
3. Проблема соціальних закономірностей
4. Розвиток суспільства. Проблема історичного прогресу
5. Суспільна свідомість, її структура

Змістовий модуль 2. Історія філософії. Сучасна світова філософія

Тема 2.1. Філософська думка Стародавнього Світу

1. Філософія Стародавньої Індії
2. Філософія Стародавнього Китаю
3. Досократична філософія
4. Класична доба античної філософії (Сократ, Платон, Аристотель)
5. Елліністична та давньоримська філософія

Тема 2.2. Європейська філософія XVII-XVIII ст.

1. Раціоналізм XVII ст.
2. Емпіризм XVII-XVIII ст.
3. Матеріалізм XVIII ст.
4. Філософські ідеї Просвітництва XVIII ст.

Тема 2.3. Німецька класична філософія

1. Теорія пізнання і моральна філософія Канта

2. Абсолютний ідеалізм Гегеля
3. Антропологічний матеріалізм Фейєрбаха

Тема 2.4. Виникнення і розвиток філософської думки в Україні

1. Філософські ідеї в культурі Київської Русі
2. Філософська думка України XIV – XVI ст.
3. Філософія у Києво-Могилянській академії XVII-XVIII ст.
4. Філософія Григорія Сковороди
5. Філософія у першій половині XIX ст. Кирило-Мефодіївське братство. Світогляд Т.Г. Шевченка, П. Куліша, М. Костомарова.
6. Академічна філософія в Україні XIX ст. Філософія Памфіла Юркевича
7. Світогляд М. Драгоманова. Суспільно-політичні погляди І. Франка і Лесі Українки
8. Філософія в Україні XX ст. Філософія в українській діаспорі

Тема 2.5. Основні течії і напрями світової філософії XIX-XX ст. та XXI ст.

1. Особливості сучасної філософії
2. Позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм
3. Екзистенціалізм
4. Фройдизм і неофройдизм
5. Прагматизм
6. Релігійна філософія у XX ст.
7. Марксизм. Неомарксизм
8. Герменевтика
9. Соціально-філософські теорії XX ст.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Онтологія, гносеологія. Філософія людини і суспільства												
Тема 1. Філософія і світогляд	10	2	1			7	11	1	1			9
Тема 2. Проблема буття у філософії	10	2	1			7	11	1	1			9
Тема 3. Проблема свідомості у філософії	11	2	1			8	10	1				9
Тема 4. Сутність пізнання. Основні форми і методи пізнання	11	2	1			8	9					9
Тема 5. Антропологічний	9.5	1	0.5			8	10	1				9

вимір філософії												
Тема 6. Суспільство як об'єкт філософського аналізу	8.5	1	0.5			7	9					9
Разом за змістовим модулем 1	60	10	5			45	60	4	2			54
Змістовий модуль 2. Історія філософії. Сучасна світова філософія												
Тема 1. Філософська думка Стародавнього світу	12	2	1			9	12	1				11
Тема 2. Європейська філософія XVII- XVIII ст.	12	2	1			9	12					12
Тема 3. Німецька класична філософія	12	2	1			9	12	1	1			10
Тема 4. Виникнення і розвиток філософської думки в Україні	12	2	1			9	12	1	1			10
Тема 5. Основні течії і напрями світової філософії XIX-XX ст. та XXI ст..	12	2	1			9	12	1				11
Разом за змістовим модулем 2	60	10	5			45	60	4	2			54
Усього годин	120	20	10			90	120	8	2			108

Теми лекційних занять

Змістовий модуль 1. Онтологія, гносеологія. Філософія людини і суспільства												
Тема 1. Філософія і світогляд	10	2	1			7	11	1	1			9
Тема 2. Проблема буття у філософії	10	2	1			7	11	1	1			9
Тема 3. Проблема свідомості у філософії	11	2	1			8	10	1				9
Тема 4. Сутність пізнання. Основні форми і методи	11	2	1			8	9					9

пізнання												
Тема 5. Антропологічний вимір філософії	9.5	1	0.5			8	10	1				9
Тема 6. Суспільство як об'єкт філософського аналізу	8.5	1	0.5			7	9					9
Разом за змістовим модулем 1	60	10	5			45	60	4	2			54
Змістовий модуль 2. Історія філософії. Сучасна світова філософія												
Тема 1. Філософська думка Стародавнього світу	12	2	1			9	12	1				11
Тема 2. Європейська філософія XVII-XVIII ст.	12	2	1			9	12					12
Тема 3. Німецька класична філософія	12	2	1			9	12	1	1			10
Тема 4. Виникнення і розвиток філософської думки в Україні	12	2	1			9	12	1	1			10
Тема 5. Основні течії і напрями світової філософії XIX-XX ст. та XXI ст..	12	2	1			9	12	1				11
Разом за змістовим модулем 2	60	10	5			45	60	4	2			54
Усього годин	120	20	10			90	120	8	2			108

5. Перелік тем і зміст практичних (семінарських) занять

№з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1	Філософія і світогляд 1.Поняття світогляду, його суспільно-історичний характер. Типи світогляду 2.Філософія як теоретична основа світогляду 3.Структура філософії Функції філософії	Встановити зміст понять «світогляд», «філософія» та зіставити їх. Виявити основні функції філософії.	1	РН3 РН15
2	Проблема буття у філософії 1.Буття як основна онтологічна категорія. Буття і небуття 2.Форми буття. 3.Поняття субстанції. Монізм та дуалізм 4.Поняття матерії. Форми існування матерії 5.Рух, простір, час	Опанувати основні положення онтології	1	РН3 РН15
3	Проблема свідомості у	Засвоїти зміст основних	1	РН3

	філософії 1.Філософські концепції свідомості 2.Психофізична проблема 3.Соціально-історичний характер свідомості 4.Структура свідомості	філософських концепцій свідомості.		PH15
4	Сутність пізнання. Основні форми і методи пізнання 1. Сутність пізнання. Пізнаваність світу 2. Об'єкт і суб'єкт пізнання 3. Форми пізнання. Чуттєве і раціональне у пізнанні 4. Наукове пізнання. Методи наукового пізнання 5. Істина як гносеологічна категорія	Виявити та засвоїти зміст, вихідні принципи гносеології	1	PH3 PH15
5	Антропологічний вимір філософії 1. Місце людини у філософії 2. Проблема людської сутності. Сутність і екзистенція 3. Біологічне і соціальне в людині 4. Походження і призначення людини	Вивчити особливості та зміст філософської антропології	1	PH3 PH15
6	Суспільство як об'єкт філософського аналізу 1. Основні філософські концепції суспільства 2. Суспільство як система. Соціальні відношення, функції, інститути, спільноти 3. Проблема соціальних закономірностей 4. Розвиток суспільства. Проблема історичного прогресу 5. Суспільна свідомість, її структура	Дослідити особливості сучасних філософських концепцій суспільства	1	PH3 PH15
7	Філософська думка Стародавнього Світу	Дослідити філософію в системі певного типу	1	PH3 PH15

	<p>1. Філософія Стародавньої Індії</p> <p>2. Філософія Стародавнього Китаю</p> <p>3. Досократична філософія</p> <p>4. Класична доба античної філософії (Сократ, Платон, Аристотель)</p> <p>5. Елліністична та давньоримська філософія</p>	культури		
8	<p>Європейська філософія XVII-XVIII ст.</p> <p>1. Раціоналізм XVII ст.</p> <p>2. Емпіризм XVII-XVIII ст.</p> <p>3. Матеріалізм XVIII ст.</p> <p>4. Філософські ідеї Просвітництва XVIII ст.</p>	Вивчити емпіризм та раціоналізм філософії Нового часу	1	РН3 РН15
9	<p>Німецька класична філософія</p> <p>1. Теорія пізнання і моральна філософія Канта</p> <p>2. Абсолютний ідеалізм Гегеля</p> <p>3. Антропологічний матеріалізм Фейєрбаха</p>	Проаналізувати особливості німецької класичної філософії	1	РН3 РН15
10	<p>Основні течії і напрями світової філософії XIX-XX ст. та XXI ст..</p> <p>1. Особливості сучасної філософії</p> <p>2. Позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм</p> <p>3. Екзистенціалізм</p> <p>4. Фройдизм і неофройдизм</p> <p>5. Прагматизм</p> <p>6. Релігійна філософія у XX ст.</p> <p>7. Марксизм. Неомарксизм</p> <p>8. Герменевтика</p> <p>9. Соціально-філософські теорії XX ст.</p>	Дослідити напрями та течії класичної та некласичної філософії XIX-XX ст. та XXI ст.. та їх особливості	1	РН3 РН15

6. Перелік тем і зміст лабораторних занять

№з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
------	------------------------------------	-------------	-----------------	-------------------------------

7. Самостійна робота

№з/п	Зміст роботи	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Підготовка до лекційних занять	12	16
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	30	56
3	Підготовка до екзамену	30	30
4	Виконання індивідуальних завдань (зазначаються види завдань)	18	18
	Разом	90	120

Теми для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин Денна ф.н.
1	Філософія і світогляд	9
2	Проблема буття у філософії	9
3	Проблема свідомості у філософії	9
4	Сутність пізнання. Основні форми і методи пізнання	9
5	Антропологічний вимір філософії	7
6	Суспільство як об'єкт філософського аналізу	7
7	Філософська думка Стародавнього світу	8
8	Європейська філософія XVII-XVIII ст.	8
9	Німецька класична філософія	8
10	Виникнення і розвиток філософської думки в Україні	8
11	Основні течії і напрями світової філософії XIX-XX ст.	8
	Разом	90

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальні навчально-дослідні завдання є невід'ємною формою набуття нових знань та навичок з курсу «Соціологія міжнародних відносин та політики» та вагомою частиною самостійної роботи здобувача вищої освіти над матеріалами курсу. Контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється в індивідуальному порядку. Виконання здобувачем вищої освіти ІНДЗ є обов'язковою умовою оцінювання його успішності з освоєння курсу. До критеріїв оцінювання ІНДЗ відносяться наступні: повнота та змістовність інформації, коректність формулювань, логічність; володіння матеріалом; творчий підхід, вчасне виконання.

ІНДЗ за змістовим модулем 1: індивідуальне навчально-дослідницьке завдання

Тема: «Філософська думка в Україні»

Мета заняття: виробити цілісне уявлення про розвиток філософської думки України, зрозуміти особливості становлення української філософії, засвоїти зміст основних філософських праць українських мислителів з давніх часів до наших днів.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

- Українська філософія – органічна складова української духовної культури:
  - феномен філософської думки в Україні;
  - риси національного характеру і основні риси української філософії;
  - основні етапи періодизації української філософії і їх проблематика.
- Філософські ідеї в культурі Київської Русі XI-XIII століть:
  - проблематика і спрямованість філософської думки «Княжої доби»;

- філософські ідеї в перших пам'ятках давньоруської культури («Повість давніх літ», «Слово про закон і благодать» та ін.).
- 3. Філософія періоду Відродження в Україні:
  - духовні, культурні зв'язки доби Відродження. Гуманістичні ідеї на українському ґрунті;
  - український гуманіст Юрій Дрогобич, його погляди на світ, людину, природу;
  - творчість С. Оріховського-Роксолана;
  - Острозька академія – український навчальний заклад, зорієнтований на європейську систему навчання;
  - полеміст І.Вишенський і його внесок у розвиток української культури і філософії; проблема «Бог-людина»; погляд І.Вишенського на людину.
- 4. Києво-Могилянська академія, її просвітницький характер:
  - характер філософських ідей викладачів Києво-Могилянської академії: натур-філософські концепції, І.Гізель – позиція деїзму; Ф.Прокопович – переосмислення розуміння Бога, вчення про матерію;
  - уявлення про людину та її моральний світ; суспільно-політичні погляди;
- 5. Філософія Г.Сковороди:
  - філософська система Г.Сковороди; вчення про три світи і дві натури;
  - кордоцентризм; суть духовного самопізнання за Г.Сковородою;
  - етико-гуманістична проблематика Г.Сковороди; принцип «спорідненої» (сродної) праці, що визначає сенс людського буття, принцип «нерівної рівності».
- 6. Романтизм як філософська концепція світобачення та його особливості в Україні:
  - особливість і проблематика українського романтизму;
  - ідея України у філософському світогляді П.Куліша; «україноцентризм» філософського мислення П.Куліша.
- 7. Професійно-академічна філософія в Україні XIX-XXст.:
  - раціоналістична філософія П.Лодія;
  - призначення філософії за Лодієм;
  - філософські ідеї П.Юркевича, його «філософія серця».
- 8. Суспільно-політичні та філософські погляди І.Франка, В.Липинського, Д.Донцова.

ІНДЗ за змістовим модулем 2.

Завдання 1. За допомогою словника дайте визначення поняттям: антеїзм, кордоцентризм, аскетизм, індивідуалізм, сродна праця, нація, націоналізм, національна ідея, елітаризм, егалітаризм, прогрес, український романтизм, україноцентризм, народництво, космополітизм, соціалізм.

Завдання 2. Прокоментуйте вислови Г.Сковороди:

- «Що може бути шкідливіше, ніж людина, яка має знання найскладніших наук, але без доброго серця? Вона всі свої знання застосує на зло»;

- «Світ ловив мене, але не спіймав». Який основоположний принцип мислення він ілюструє?

Завдання 3. Робота з першоджерелом.

Використовуючи працю П. Юркевича «Серце і його значення у духовному житті людини», з'ясуйте:

- значення серця у житті, пізнанні і діяльності людини;
- в чому ви бачите спільність вчення про серце у філософії Г.Сковороди та П.Юркевича;
- в чому виявився гуманізм П.Юркевича;
- яке місце відводить Памфіл Юркевич серцю у житті людини. Як називається така позиція?

9. Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомоги мультимедіа засобів; практичні: контрольні роботи, індивідуальні науково-дослідні завдання. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та семінарських занять, за результатами виконання здобувачем вищої освіти завдань для самостійної роботи та проходження поточного тестування.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі екзамену.

Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Поняття світогляду. Історичні типи світогляду
2. Світогляд і філософія. Основні теми філософських роздумів
3. Структура і функції філософії
4. Філософське трактування буття. Основні форми буття
5. Поняття субстанції. Монізм та дуалізм
6. Рух, форми руху
7. Простір і час
8. Проблема свідомості у філософії
9. Структура свідомості
10. Свідомість і мова
11. Сутність пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання
12. Проблема пізнаваності світу у філософії. Агностицизм. Скептицизм
13. Істина. Основні концепції істини
14. Критерії істини
15. Чуттєве пізнання, його форми
16. Раціональне пізнання. Логіка як наука. Закони логіки
17. Логіка понять
18. Логіка суджень
19. Логіка умовиводів
20. Загально-логічні методи пізнання
21. Взаємозв'язок чуттєвого і раціонального у пізнанні. Раціоналізм. Сенсуалізм
22. Наука як тип пізнання. Структура наукового пізнання
23. Методи емпіричного пізнання
24. Методи теоретичного пізнання
25. Антропологічний вимір філософії
26. Проблема сутності людини. Біологічне і соціальне в людині
27. Основні концепції виникнення людини
28. Аксиологія: її зміст і проблематика
29. Поняття суспільства. Теоретичні моделі суспільства
30. Суспільство як система
31. Закономірності і рушійні сили суспільного розвитку
32. Поняття природи. Природа і суспільство
33. Суспільний прогрес і екологія. Шляхи виходу з екологічної кризи
34. Глобальні проблеми сучасності
35. Поняття суспільної свідомості. Суспільна та індивідуальна свідомість
36. Структура суспільної свідомості
37. Форми суспільної свідомості
38. Необхідність і свобода. Свобода і відповідальність

39. Релігія як форма суспільної свідомості
40. Основні релігії світу (буддизм, християнство, іслам)
41. Філософія Стародавньої Індії
42. Філософія Стародавнього Китаю
43. Іонійська філософія. Філософія Піфагора
44. Атомістичне вчення стародавніх греків (Демокрит і Епікур)
45. Філософія Сократа
46. Філософія Платона
47. Філософія Аристотеля
48. Філософія стародавнього Риму
49. Середньовічна філософія. Патристика. Схоластика
50. Гуманізм і натурфілософія епохи Відродження
51. Соціальна думка епохи Відродження
52. Початок формування філософії Нового часу. Ф.Бекон
53. Британська філософія XVII-XVIII ст. Т.Гоббс, Дж.Локк, Д.Юм
54. Раціоналізм у європейській філософії XVII ст. Р.Декарт, Б.Спіноза
55. Філософія просвітителів XVIII ст. Вольтер, Ж.-Ж.Руссо
56. Матеріалізм у Франції XVIII ст.
57. Теорія пізнання І.Канта
58. Етика І.Канта
59. Філософія Г.Гегеля
60. Філософія Л.Фейєрбаха
61. Основні риси і напрями сучасної світової філософії
62. Позитивізм О.Конта і Г.Спенсера
63. Неопозитивізм
64. Постпозитивізм
65. Релігійна філософія XX ст. Неотомізм
66. Виникнення та основні проблеми екзистенціалізму
67. Німецький і французький екзистенціалізм (М.Хайдеггер, К.Ясперс, Ж.-П.Сартр, А.Камю)
68. Виникнення і розвиток марксистської філософії
69. Марксистська філософія у XX ст. Франкфуртська школа
70. Прагматизм
71. Філософська герменевтика
72. Структуралізм, пост структуралізм
73. Фройдизм і неофройдизм
74. Філософія історії у XX ст. Теорія цивілізацій А.Тойнбі
75. Концепції постіндустріального суспільства (Д.Белл, Е.Тоффлер)
76. Філософські ідеї в культурі Київської Русі
77. Філософська думка в Україні XIV-XVI ст.
78. Українські полемісти. І.Вишенський
79. Філософія в Києво-Могилянській академії
80. Філософія Г.Сковороди
81. Світогляд Т.Г.Шевченка
82. Світогляд П.Куліша
83. Світогляд М.Костомарова
84. Світогляд М.Гоголя
85. Світогляд М.Драгоманова
86. Філософія П.Юркевича
87. Філософські, суспільно-політичні погляди І.Франка
88. Філософські, суспільно-політичні погляди Лесі Українки
89. Філософія XX ст. в Україні. Філософське вчення В.Вернадського
90. Філософія української діаспори.

10. Критерії оцінювання

Методи навчання

Методом навчання називають спосіб впорядкованої взаємозалежної діяльності викладача та студентів, діяльності, спрямованої на вирішення завдань освіти, виховання і розвитку в процесі навчання.

Методи навчання є одним з найважливіших компонентів навчального процесу. Без відповідних методів діяльності неможливо реалізувати цілі та завдання навчання, досягти засвоєння студентами певного змісту навчального матеріалу.

В процесі вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання:

1) методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

За джерелами передачі і сприйняття навчальної діяльності	За логікою передачі і сприйняття інформації	За ступенем самостійності мислення	За ступенем управління навчальною роботою
Словесні	Індуктивні	Репродуктивні	Під керівництвом викладача
Наочні	Дедуктивні	Проблемно-пошукові	Самостійна робота студентів
Практичні			

2) методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання	Методи стимулювання відповідальності
Організаційно-діяльнісні ігри	Переконання в значущості навчання
Навчальні дискусії	Пред'явлення вимог
Створення емоційно-моральних ситуацій	Заохочення й покарання

Кредитно-модульна система - це модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на модульній технології навчання та кредитній (в залікових одиницях) організації навчального процесу. Кредитно-модульна система має за мету *поставити студента перед необхідністю регулярної навчальної роботи протягом усього семестру*.

Навчальний модуль - це логічно завершена, відносно самостійна, цілісна частина навчального курсу, яка завершується відповідною формою рейтингового контролю.

Рейтинг (рейтингова оцінка) –це кількісна оцінка досягнень студента за багатобальною шкалою в процесі виконання ним заздалегідь визначених навчальних завдань.

Рейтингова система оцінювання - це система визначення якості виконаної студентом усіх видів аудиторної та самостійної навчальної роботи та рівня набутих ним знань та вмінь шляхом оцінювання в балах результатів цієї роботи під час поточного, модульного (проміжного) та семестрового (підсумкового) контролю, з наступним переведенням оцінки в балах у оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) як сума підсумкових модульних рейтингових оцінок.

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання заходів підсумкового контролю (тестових завдань або теоретичних запитань).

Підсумкова семестрова рейтингова оцінка визначається як сума підсумкової семестрової модульної та залікової (при диференційованому заліку) рейтингових оцінок (в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS).

Сума рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку. Якщо студент успішно (з позитивними за національною шкалою оцінками) виконав передбачені в даному модулі **всі види** навчальної роботи, то він допускається до модульного контролю. Модульний контроль здійснюється шляхом виконання студентом модульної контрольної роботи або тестового завдання.

Сума поточної та контрольної модульної рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку. Модуль зараховується студенту, якщо він під час модульного контролю отримав позитивну контрольну модульну рейтингову оцінку та позитивну підсумкову модульну рейтингову оцінку.

Якщо студент не виконував або виконував навчальну роботу протягом семестру з порушенням встановлених термінів і не отримав (отримав мало) додаткових балів, то його підсумкова модульна рейтингова оцінка може бути недостатньою для зарахування. У цьому випадку студент повинен виконати комплексне тестове залікове завдання в письмовій формі, яке буде містити питання з "*Переліку питань до модуля*" і виконати його з достатньою позитивною оцінкою. При цьому усі отримані раніше бали не враховуються. Для зарахування студенту курсу він повинен отримати оцінку не менше ніж **E** (60 балів).

У випадку отримання незадовільної контрольної модульної рейтингової оцінки студент повинен повторно пройти модульний контроль в установленому порядку.

Сума підсумкових модульних рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка переходить в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання
0	відсутність на занятті з поважної чи неповажної причини; - відмова від відповіді на запитання за змістом теми
1	фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу; - відтворення менше половини навчального матеріалу; - відсутність правильної відповіді на додаткові запитання або відмова від відповіді на них.
2	демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
2,5	демонстрація глибоких, міцних знань; - аргументоване використання набутих знань у нестандартних ситуаціях; - самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; - повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
45-50	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним

	матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
35-44	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
25-34	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
15-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю
1-14	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
	Денна форма			Заочна форма		
Змістовий модуль 1						
Тема 1. Філософія і світогляд	8	0,33	4,5	8	0,3	4,5
лекційні	4	0,2	2	4	0,13	2
семінарські	4	0,13	2,5	4	0,17	2,5
Тема 2. Проблема буття у філософії	12	0,54	4,5	8	0,3	4,5
лекційні	6	0,27	2	4	0,13	2
семінарські	6	0,27	2,5	4	0,17	2,5

Тема 3. Проблема свідомості у філософії	12	0,54	7	10	0,46	7
лекційні	6	0,27	2	4	0,13	2
семінарські	6	0,27	5	6	0,33	5
Тема 4. Сутність пізнання. Основні форми і методи пізнання	8	0,27	3,5	10	0,46	3,5
лекційні	-	-	1	4	0,13	1
семінарські	8	0,27	2,5	6	0,33	2,5
Виконання ІЗ	9	0,3	5	9	0,3	5
Тема 5. Антропологічний вимір філософії	6	0,27	2,25	7	0,23	2,25
лекційні	3	0,135	1	4	0,13	1,25
семінарські	3	0,135	1,25	3	0,1	1
Тема 6. Суспільство як об'єкт філософського аналізу	5	0,27	2,25	8	0,23	2,25
лекційні	3	0,135	1	4	0,13	1,25
семінарські	2	0,135	1,25	4	0,1	1
Змістовий модуль 2						
Тема 7. Філософська думка Стародавнього світу	7	0,47	7	7	0,46	7
лекційні	3	0,2	2	3	0,13	2
семінарські	4	0,27	5	4	0,33	5
Тема 8. Європейська філософія XVII-XVIII ст.	7	0,47	4,5	7	0,46	4,5
лекційні	4	0,2	2	3	0,13	2
семінарські	4	0,27	2,5	4	0,33	2,5
Тема 9. Основні течії і напрями світової філософії XIX-XX ст. та XXI ст..	7	0,27	3,5	7	0,46	3,5
лекційні	-	-	1	3	0,13	1
семінарські	7	0,27	2,5	4	0,33	2,5
Виконання ІЗ	9	0,3	6	9	0,3	6
Підготовка і складання екзамену	30	1	50	30	1	50
Підсумок	120	5	100	120	5	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	

74-81	C		зараховано
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Нетбук, мультимедіа-проектор, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet.

13. Рекомендована література

Базова

1. **Сучасна філософія: основні розділи, поняття, проблеми, ідеї. Навчальний посібник** / О.М. Кожем'якіна, О.В. Кулешов, **І.П. Гудима**, Т.О. Дроздова. - За ред. О.В. Кулешова; - Міністерство освіти і науки України, Черкаський державний технологічний університет. - Черкаси,: ФОП Гордієнко Є.І., 2017. - 156 с.
2. **Філософські проблеми ХХІ століття: Монографія** / О.М. Кожем'якіна, О.В. Кулешов, **І.П. Гудима**, Т.О. Дроздова. - За ред. О.В. Кулешова; - Черкаси: ФОП Гордієнко Є.І., 2016. - 210 с.
3. Гринів О. Історія української філософії / Олег Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2015. – 302 с. 4.
4. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів / О. І. Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2016. – 364 с.
5. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник / В. Л. Петрушенко. – 4-те вид., випр. і доп. – Львів : Магнолія, 2016. – 504. – 966-8340-38-8.
6. Поцюрко М. Філософія : навч.-метод. посіб. / Марія Поцюрко. – Львів : Сполом, 2014. – 276 с.
7. Причепій Є. М. Філософія : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів/Є. М. Причепій. – Київ : Академвидав, 2005. – 592 с.
8. Синиця А. Аналітична філософія : монографія / Андрій Синиця. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 303 с.
9. Синиця А. Філософія : навч.-метод. посіб. /Андрій Синиця. – Львів : ЛДУФК, 2014. – 179 с. – 978-966-2328-69-1.
10. Філософія для аспірантів : конспекти : навч.-метод. вид. / за ред. А. Синиці. – Львів : Ліга-Прес, 2017. – 90 с.

Допоміжна

11. Андрущенко В. Сучасна соціальна філософія : курс лекцій /В. Андрущенко, М. Михальченко. – Вид. 2-е, випр. і доп. – Київ : Генеза, 1996. – 368 с.
12. Андрущенко В. Історія соціальної філософії: (західноєвропейський контекст) : підручник / В. Андрущенко. – Київ : ТанDEM, 2000. – 405 с.
13. Берко П. Нова парадигма української філософії / П. Берко. – Львів: ЛДМУ ім. Д. Галицького, 2003. – 302 с.
14. Берко П. Основи філософії : метод. посіб. / П. Берко, М. Небелюк, Н. Федитник. – Дрогобич : Коло, 2004. – 67 с.

15. Васянович Г. Філософія : навч. посіб. / Григорій Васянович. – Львів : Норма, 2005. – 210 с.
16. Гудима І.П. Феномен чуда в християнському світорозумінні та практиці: філософсько-релігієзнавчий аналіз. - Монографія. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю, 2012. – 352 с.
17. Горський В. С. Історія української філософії : навч. посіб. /В. С. Горський. – Вид. 4-е доп. – Київ : Наукова думка, 2001. – 374 с.
18. Касьян В. І. Філософія : навч. посіб. / В. І. Касьян. – 5-те вид., випр. і доп. – Київ : Знання, 2008. – 347 с.
19. Коваленко А. Філософія : навч.-метод. посіб. для студ. / Анатолій Коваленко. – Львів : ЦПД, 2009. – 106 с.
20. Пазенок В. С. Філософія : навч. посіб. / В. С. Пазенок. –Київ : Академвидав, 2008. – 279 с.
21. Рижак Л. Філософія : підручник /Людмила Рижак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 650 с.
22. **Філософія. Кредитно-модульний курс : навч. посіб.** / Л. І. Мозговий, І. В. Бичко, Р. О. Додонов [та ін.] ; за заг. ред. Р. О. Додонова. – Київ : ЦУЛ, 2009. – 455 с.
23. **Філософія. Світ людини. Курс лекцій : навч. посіб.** / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов [та ін.]. – Київ : Либідь, 2003. – 429 с.
24. **Філософський енциклопедичний словник** / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С.Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К.: Абрис, 2002. - 742 с.
25. Хамар У. В. Історія філософії : курс лекцій / У. В. Хамар. – Львів : Ініціатива, 2008. – 360 с.

13.1.Методичне забезпечення

1. Теми контрольних робіт і методичні поради до написання контрольних робіт (для заочників).

13.2 Інформаційне забезпечення

<http://philsci.univ.kiev.ua/> Сайт кафедри філософії та методології науки КНУ.

<http://ihtik.lib.ru/index.html> Електронна бібліотека Іхтіка.

http://rw.web.ur.ru/ph_main.html Словник термінів по філософії
<http://www.uct.kiev.ua/~sofi/> Центр практичної філософії.

<http://www.synergetics.org.ua/> Українське синергетичне товариство.

<http://elenakosilova.narod.ru/l.html> Підбірка посилань на філософські сайти і бібліотеки.

14. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат

– Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat> .

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);

- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;

- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;

- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;

- відрахування з МДУ;

- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів

МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності:
<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

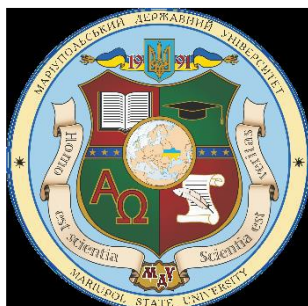
3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

15. Загальна інформація про навчальну дисципліну

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	Філософія
Освітня програма	Міжнародне право
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Кафедра, яка здійснює викладання	Філософії та соціології
Викладач ПБ, посада	Гудима Ігор Петрович, професор кафедри філософії та соціології
Електронна адреса викладача	igorguduma67@gmail.com
Консультації (дата, час, можливості он-лайн консультування)	Вівторок кожного тижня, 12:00, каб. 209а (Історичний факультет) або онлайн (платформи Google Meet, Телеграм)
Компетентності та програмні результати навчання	КЗ-4, КЗ-6, КЗ-9, КП-3, КП-5, КП-6, КП-7, РН-3, РН-15

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	семінар.		
3-й	120/5	20	10	Індивідуальні навчально-дослідні завдання	Екзамен

Завідувач кафедри

Тетяна ІВАНЕЦЬ

Виконавець

Ігор Гудима